

FORMÅL	MATERIALER	OPDELING AF ELEVER
At træne elevernes evne til at høre vokalen og bruge vokaltrappen til de mest almindelige vokal-forvekslinger.	- 3 ordlister til hhv. 1., 2. og 3. klasse - 9 A4-vokaler - Illustration af vokaltrappen - Forklaring - 9 små bogstavskilte * 2 fluesmækkere * 2 hoppesække * Lærertyggegummi * Papir og blyanter	2 hold, som kæmper mod hinanden.
		TIDSFORBRUG 20-30 min.

INSTRUKTION:

Denne aktivitet indeholder 2 øvelser, som kan laves uafhængigt af hinanden. Begge øvelser har fokus på bogstavernes lyde og øger kendskabet til vokalerne svære udtale, når de er korte.

Øvelse 1 (1., 2. og 3. kl.):

- 👤 Sæt de 9 store skilte med vokaler op på en væg – gerne 5-10 meter væk fra eleverne. Eleverne deles op i 2 hold, og foran hvert hold lægges en hoppesæk og en fluesmækker. Du placerer dig ved skiltene med din liste, så du kan tjekke, at de svarer/rammer rigtigt.
- 👤 Forklar nu, at de om lidt hører et ord og dernæst hurtigst muligt skal beslutte, hvilken vokal der er i det. De kan vælge at hjælpe hinanden eller kun lade den forreste afgøre det.
- 👤 Så snart man ved det, kravler man ned i sin hoppesæk, tager fluesmækkeren i den ene hånd og hopper af sted mod skiltene, hvor det rigtige skal ha' et slag med fluesmækkeren. Når man har slået, skal ens hold fortælle, om ordet er lydret i forhold til vokalen.
- 👤 Vil I lave det til en konkurrence med point, styrer du det. Begge hold må under alle omstændigheder meget gerne heppe på deres 'hopper', mens de tænker!

Øvelse 2 (2. og 3. kl.):

Her kan du vælge at lade eleverne arbejde i hold, små grupper, som makkerpar eller enkeltvis. Det kommer helt an på sammenhængen, og hvad der er muligt for jer.

- 👤 Ved at følge illustrationen til vokaltrappen, sættes de små bogstavskilte op med lærertyggegummi på en trappe.
- 👤 Illustrationen vises til eleverne, og du forklarer fremgangsmåden (tag udgangspunkt i vedlagte forklaring). Tag også gerne en snak om korte og lange vokaler.
- 👤 Du læser nu et ikke-lydret ord op, og eleven skal så stille sig på den lyd, han/hun hører. Dernæst skal han/hun gå et trin op og så stave ordet med den rigtige vokal.
- 👤 De andre kan i ventetiden enten følge med på trappen eller skrive ordet ned med hhv. den lyd, de hører, og den rigtige vokal.

ILLUSTRATION TIL

S25– KAN DU HØRE MIG?

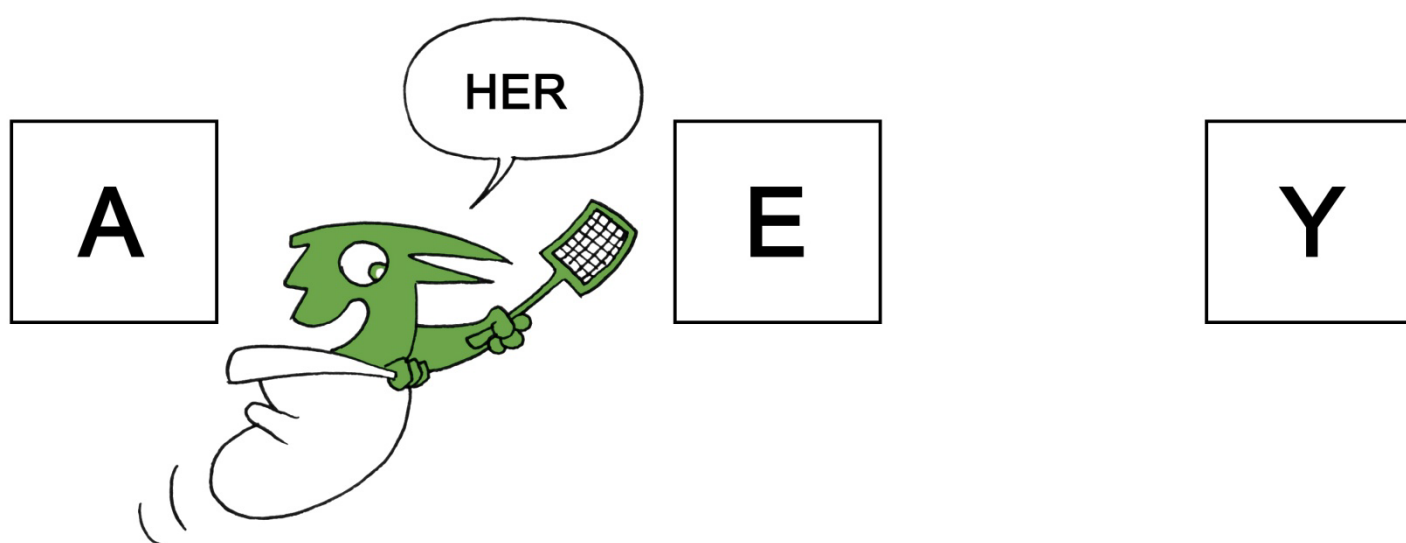

Illustration af www.saxoart.dk

NB!

Ved begge øvelser vil det være rigtig fint at lade eleverne skrive deres ord op, straks efter de har prøvet enten at hoppe eller gå på vokaltrappen.

Disse ord kan senere bruges til andre øvelser som f.eks. et kig på stumme bogstaver, dobbeltkonsonanter, ordklasser m.m.

ORDLISTE til 1. kl.

(Bemærk, at 'lydret' kun gælder vokalen i disse ord og altså ikke tager højde for stumme bogstaver m.m.)

LYDRET		IKKE-LYDRET
avis		bedst
bal		fisk
ben		blomst
bil		buk
blod		digt
bro		elv
dal		finsk
en		fup
flue		golf
glas		heks
hel		ind
hus		klods
is		kop
kat		mink
krus		net
le		op
lyd		pels
gnav		pille
nød		ring
pas		silke
prut		skov
rod		slips
sav		sted
sko		telt
øl		ven

ORDLISTE til 2. kl.

(Bemærk, at 'lydret' kun gælder vokalen i disse ord og altså ikke tager højde for stumme bogstaver m.m.)

LYDRET		IKKE-LYDRET
april		blind
bad		den
brun		dril
bål		dum
fandt		find
flag		flot
frys		flyt
få		glem
gro		grund
halv		hen
hvid		hvis
jul		kok
kan		krum
kvik		let
læs		luft
mand		mund
myg		pen
pæn		ryg
skib		seng
sky		slot
stor		smuk
tag		spyt
time		tekst
uld		ung
væg		vil

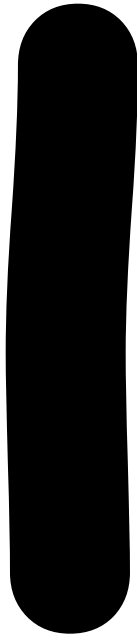
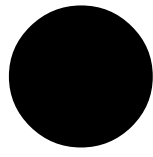
ORDLISTE til 3. kl.

(Bemærk, at 'lydret' kun gælder vokalen i disse ord og altså ikke tager højde for stumme bogstaver m.m.)

LYDRET		IKKE-LYDRET
bandt		blink
bat		flet
blod		godt
det		gulv
dyr		hest
død		hop
fil		hvem
flyv		kendt
fæ		kys
gab		ligge
gryn		lugt
hed		med
hval		mindst
klud		post
laks		ren
lå		rum
mil		seks
rus		slet
råb		slik
salt		sov
set		strik
sne		sundt
stads		tigge
svin		torsk
syg		tung

a

e

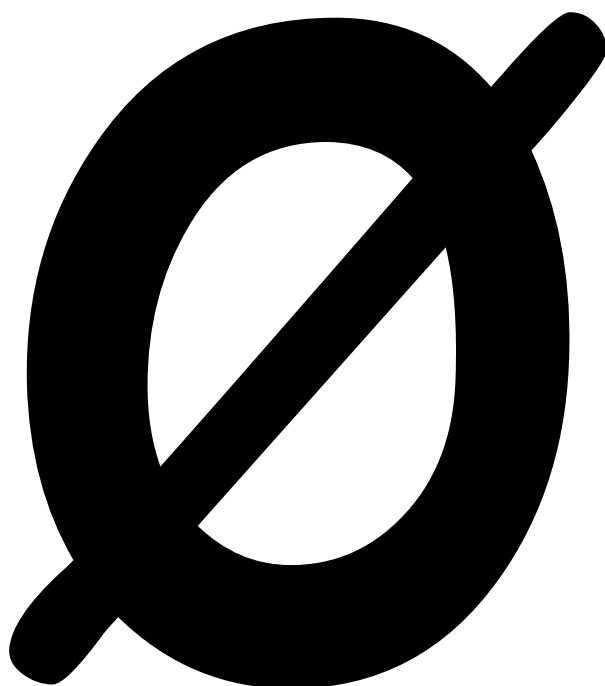

O

u

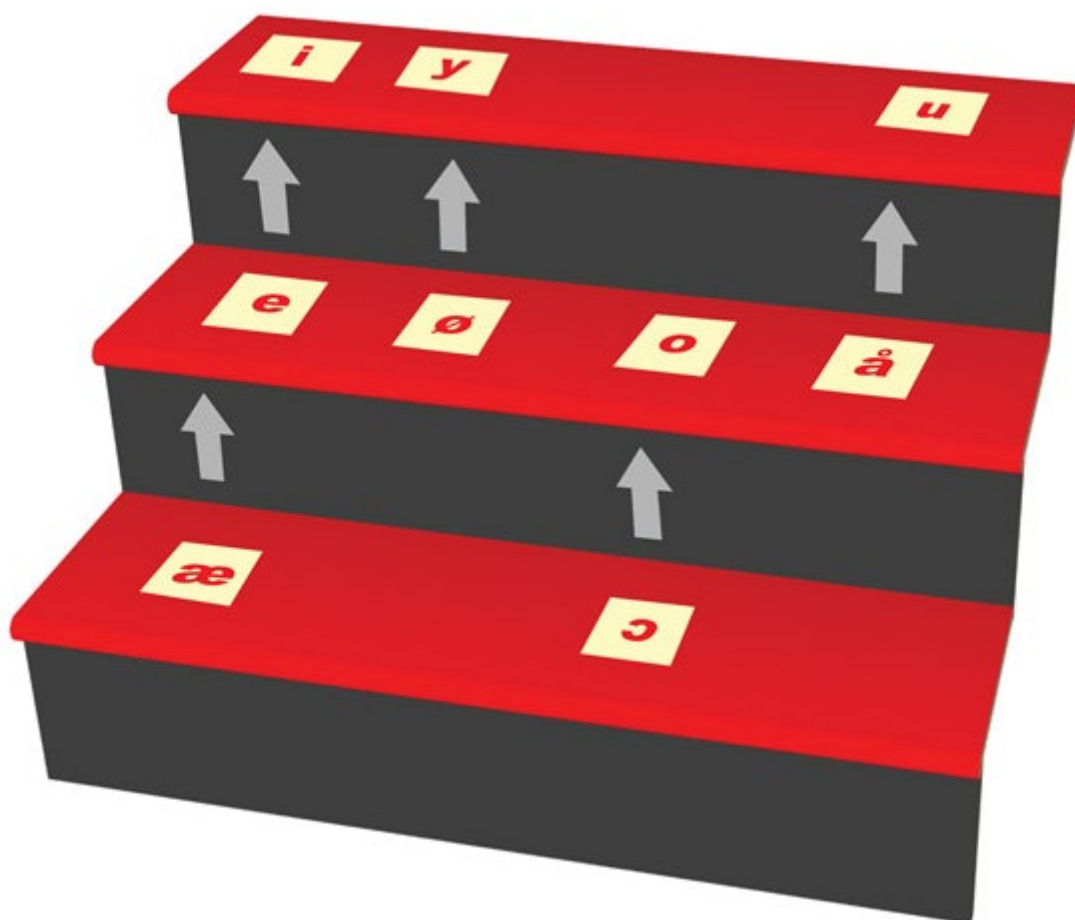
Y

æ

o
a

VOKALTRAPPEN

Placer bogstavskiltene som vist her på en helt almindelig trappe med lærer-tyggegummi.

Stil dig på trinnet med den vokal-lyd, du synes, du hører i ordet, og gå dernæst et trin op for at få fat i det rigtige bogstav, du skal stave ordet med.

Eks.: D**U**KKE – du hører et [å], stiller dig på det trin, går nu et trin op og lander på 'u', hvorefter du staver korrekt til ordet D**U**KKE.

HUSK, at vokaltrappen kun virker ved, at man går OPAD og kun et enkelt trin for hvert ord.

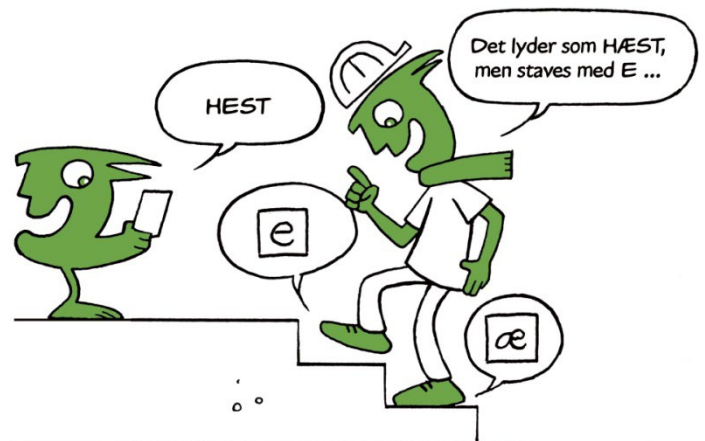
RIGTIG GOD STAVELYST!

FORKLARING TIL **VOKALTRAPPEN**

Rigtig mange danske ord, som har kort vokal, staves anderledes, end de lyder. Den korte vokal kan du af og til lytte dig frem til, men oftest genkende ved at se, at der er to eller flere konsonanter bagved.

Vokaltrappen er et system, som skal hjælpe dig med at stave til disse ord. Som med alle andre regler, er der også undtagelser her, men det vigtigste er at træne, træne, træne, så du får de mest almindelige ord ind under huden og dermed undgår at lave stavefejl, når du skriver.

Når du får læst et ord højt, skal du lytte til den første vokal i ordet. Alt efter lyden, skal du nu stille dig på det trin, som passer til.
For at kunne stave ordet korrekt, skal du herefter **gå et trin op** og stille dig på den nye vokal.
Stav nu ordet med den vokal, du står på i stedet for den, du hørte.

VIGTIGT: Et bogstav på trappen ligner ikke de andre – det er lyden **ɔ**. Den lyd svarer til lyden i ord som 'OP' og 'OVER' – ikke et 'o', ikke et 'å', men noget ind imellem – og den staves altid med et O.

I nogle ord kan der være **undtagelser**:

Måske er det, fordi de ved bøjningen får konsonantfordobling:
HUL/HULLER

Måske er det, fordi de er afledt af et andet ord med reglen:
DYK(NING)/AT DYKKE

i

sproggren

S25

e

sproggren

S25

æ

sproggren

S25

y

sproggren

S25

ø

sproggren

S25

c

sproggren

S25

O

sproggren

S25

u

sproggren

S25

å

sproggren

S25

sproggren ©
SPROG I BEVÆGELSE

Husk at indberette dette ark til [Copydan](#),
hvis du er på en Copydan-skole. **Tak** ;o)